

Overzicht gaswinningsdossier Groningen/Ten Boer/Haren

Inleiding

De effecten van de gaswinning en dan met name de daardoor veroorzaakte aardbevingen zijn breed voelbaar in de gehele regio.

Het grondgebied van Ten Boer ligt middenin het aardbevingsgebied. Naast een zeer grote hoeveelheid materiële schade (bijna elk gebouw heeft daarmee te maken) hebben inwoners ook te maken met noodzakelijke versterkingsmaatregelen. Regelmatig ontstaat onrust onder de bewoners. Tijdens informatieavonden blijkt ook regelmatig de onrust, frustratie, onmacht en boosheid van de bewoners. Soms richtte deze boosheid zich ook tegen de gemeente maar door de zichtbaarheid en benaderbaarheid van bestuur en medewerkers heeft dit niet tot escalaties geleid.

Het grondgebied van Groningen heeft tot nu toe te maken gehad met schade en met aardbevingsbestendige nieuwbouw (en vergoeding van de meerkosten hiervoor). Eind 2018 is duidelijk geworden dat ook in de oostelijke wijken van de stad mogelijk gebouwen in het versterkingsplan zullen worden opgenomen. De onrust heeft zich tot eind 2018 voornamelijk beperkt tot de bouwsector irt de nieuwbouwregeling. Eind 2018 zijn een handvol bewoners met vragen gekomen over de versterkingsaanpak.

Haren ligt formeel buiten het grondgebied van het zogenaamde aardbevingsgebied (10 gemeenten). Desalniettemin zijn hier ook fysieke schades te betreuren.

Organisatie intern

- De burgemeester is sinds 2014 formeel portefeuillehouder van dit dossier vanuit veiligheid. Hij werkte daarin nauw samen met de wethouder wonen.
- Ambtelijk is binnen de gemeente Groningen een robuust team gaswinning geformeerd onder opdrachtgeverschap van het GMT.
- Jaarlijks wordt een werkprogramma opgesteld. Het team werkte zowel voor de gemeente Ten Boer als voor de gemeente Groningen. (BIJLAGE u.c.)

Organisatie extern

- De organisatie extern kent een hoog niveau van bestuurlijke betrokkenheid.
- De regio probeert zoveel mogelijk eenduidig te opereren maar vanwege lokale belangen lukt dit niet altijd even goed.
- Vanwege de overheveling van de diverse onderdelen van privaat naar publiek is het niet altijd even duidelijk wie waar over gaat en in hoeverre de regio haar invloed kan doen gelden.
- Ook in het komende jaar zal dit een belangrijk aandachtspunt blijven.

- Elke drie weken overleggen de bestuurders van de 10 gemeenten en provincie onder voorzitterschap van de CdK over de strategie en koers in het ABregio.
- Elke zes weken overleggen de regio bestuurders met de NCG en (ambtelijk) EZK (bestuurlijke stuurgroep NCG) over de onderwerpen die bij de NCG belegd zijn. De maatschappelijke organisaties overleggen apart met deze partijen in de maatschappelijke stuurgroep NCG.
- Inmiddels zijn per spoor (governance, schade, versterking en perspectief (Nationaal Programma Groningen) een afvaardiging van regio bestuurders betrokken bij de uitwerking van de sporen.

Gaswinningsbesluit

- Gemeente Groningen, Ten Boer **en Haren** hebben eind december 2018 gelijkluidend beroep aangetekend tegen het gaswinningsbesluit 2018/2019 van de minister van EZK.
- In 2019 neemt de minister een nieuw besluit voor gasjaar 2019/2020 op basis van nieuwe wetgeving (wet “niet meer dan nodig”).
- Kabinet heeft in maart 2018 aangekondigd de gaswinning uit Groningenveld te stoppen in 2030. Minister van EZK heeft al diverse stappen gezet om dit waar te kunnen maken:
 - Belangrijke daling gaswinning in 2022/23 bij in gebruik name stikstoffabriek Zuidbroek.
 - De 9 grootste grootverbruikers van Groningen-gas moeten voor 2022 verplicht omschakelen.
- Termijnen van advisering, zienswijze en eventueel beroep zijn relatief kort. Dit zorgt dat niet altijd mogelijk is om de raad in voldoende mate mee te kunnen nemen. Blijft ook in 2019 aandachtspunt.

Nieuwbouwregeling

- De Nieuwbouwregeling is verlengd tot 1 juli 2019 en loopt via een loket bij de NCG. De regeling voorziet in financiële compensatie van de meerkosten bij aardbevingsbestendig bouwen. In de afgelopen jaren ging 4/5 deel van het geld naar nieuwbouwprojecten in de stad Groningen.

Schadeafhandeling

- Schadeafhandeling gebeurt vanaf maart 2018 door de Tijdelijke Commissie Mijnbouwschade Groningen (exclusief voor schade Groningenveld en gasopslag Norg).
- Afhandeling aan de hand van de door overheden en maatschappelijke partijen gezamenlijk opgesteld protocol.
- Wetgeving Mijnbouwschade regelt dat werk van TCMG wordt overgenomen door Instituut Mijnbouwschade.
- Verwachte inwerkingtreding in 2019. Daarmee schadeafhandeling volledig van privaat naar publiek geregeld.

- Voortgang afhandeling TCMG blijft achter bij de verwachting.
- TCMG laat verbeterstappen en versnelling zien.
- De schademeldingen die voor 1 maart 2017 waren gedaan vallen niet onder TCMG.
- Deze oude schademeldingen zijn, obv afspraken met minister en CdK, nagenoeg geheel en naar redelijke tevredenheid door de NAM in 2018 afgehandeld.
- De grootste frustratie bij bewoners is en blijft de schade afhandeling
- De trage en veelal als niet rechtvaardige gevoelde afhandeling zorgt voor diverse aangetoonde gezondheidsklachten.
- Het belangrijk onderzoek hierin wordt gedaan door de RUG onder de naam Gronings Perspectief. Dit onderzoek wordt in opdracht van de NCG uitgevoerd.
- Op dit moment is niet bekend hoeveel schademeldingen er in de drie voormalige gemeenten nog openstaan. Met TCMG worden gesprekken gevoerd over monitoring hiervan en een betere verbinding met de versterkingsopgave.
- Bij de TCMG kunnen meldingen van bewoners binnenkomen over acuut onveilige situaties (of beleving) of kunnen tijdens inspecties acuut onveilige situaties worden tegengekomen. Maandelijks krijgt de gemeente een lijst met deze AOS-en. Indien nodig wordt hierop, in overleg met de gemeente, direct actie ondernomen.

Versterking

- Door de afbouw van de gaswinning zal de veiligheid op termijn verbeteren.
- Dit heeft geleid tot een andere aanpak van de versterkingsopgave van gebouwen.
- Op 20 september zijn afspraken gemaakt tussen rijk en regio over de gewijzigde versterkingsaanpak. Deze afspraken heeft de NCG verwerkt in een Plan van Aanpak (kadernotitie).
- Vanuit ministerie wordt gestuurd op een beperkte versterkingsaanpak.
- Deze aanpak is gebaseerd op statistische modelberekeningen van de NAM (Hazard and Risk Assessment of HRA)
- De woningen die het eerst moeten worden opgepakt zijn die woningen die volgens de verwachtingswaarde uit het model komen (circa 1.500 gebouwen) of woningen waarbij bij de eigenaren vergaande verwachtingen zijn gewekt. Financiering voor dit deel van de aanpak met een hoge prioriteit is door EZK toegezegd.
- Met de afspraken van 20 september is een bandbreedte toegevoegd om de nadelen van de statistische benadering te ondervangen.
- Het is aan de gemeenten i.e. lokale stuurgroepen om de verdere prioritering aan de hand van het PvA uit te werken.
- Voor Ten Boer is in 2018 het uitvoeringsplan voor het eerste half jaar vastgesteld. (zie uitvoeringsplan). De bewoners zijn door gemeente en

NCG met een brief geïnformeerd en in januari en februari zijn diverse bijeenkomsten gepland. (BIJLAGE)

- In Groningen heeft medio december een concept uitvoeringsplan in het college gelegen. Echter op dat moment waren diverse voorwaarden niet ingevuld om een helder perspectief (wie wat wanneer) aan de bewoners te kunnen bieden. Besloten is om de bewoners (circa 3.000 adressen) niet te informeren en in het nieuwe jaar afspraken met NCG te maken om dit handelingsperspectief voor de bewoners van deze gebouwen met een lage prioriteit wel te kunnen bieden. De brief aan de raad hierover is als bijlage toegevoegd. (BIJLAGE).
- De minister wil in 2019 een nieuwe wet aannemen waarmee de versterking van het private naar het publieke domein gaat.
- Er komt dan een Onafhankelijk Instituut waar de beoordeling wordt belegd of een gebouw versterkt moet worden en welke maatregelen en kosten hiermee gemoeid zijn.
- Daarnaast komt er een uitvoeringsorganisatie (samenvoeging medewerkers NCG en CVW) die de uitvoering ter hand neemt.
- Tot medio 2018 werd de versterkingsaanpak van binnen naar buiten en gebiedsgericht aangepakt.
- Daardoor zijn grote groepen woningen in de diverse dorpen in de vml gem. Ten Boer onderzocht naar aardbevingsbestendigheid.
- In de dorpen Ten Post, Lellens en Winneweer is gestart met de onderzoeken. Deze bewoners hebben daarom al grotendeels een versterkingsadvies (gebaseerd op de inzichten uit 2015).
- In Ten Post is, na veel onrust hierover, uiteindelijk in overleg met de dorpsbewoners een locatie voor wisselwoningen aangewezen. De eerste casco's zijn hier reeds geplaatst.
- Ook in de dorpen Ten Boer en Woltersum zijn diverse onderzoeken uitgevoerd of nog lopend.
- Het meest ver in de uitvoering is de Fazanthof in Ten Boer. Toen bleek dat een bepaald type woning in de regio (de zgn. Jainowoningen) onveilig waren, hebben bewoners uit de Fazanthof zelf aan de bel getrokken. Inmiddels loopt de aanbestedingsprocedure voor sloop en nieuwbouw van 30 woningen (rijtjes en twee-onder-één-kappers) in deze wijk.
- Begeleiding van de versterking gebeurt door de NCG vanuit het versterkingspunt Ten Boer. De medewerkers van de NCG begeleiden de bewoners in de lastige processen. De gemeente ondersteunt en werkt nauw samen met de mensen van de NCG.

Dorpsvernieuwing

- Op basis van de eerste versterkingsadviezen (gebaseerd op kennisniveau 2015) leek het erop dat een groot deel van de Nije Buurt in Ten Post zwaar versterkt moest worden dan wel dat sloop/nieuwbouw aan de orde was.
- Vanuit dit perspectief zijn we hier samen met de bewoners een dorpsvernieuwingstraject gestart. Aan dorpstafels wordt de toekomst van Ten Post vorm gegeven.

- Inmiddels zijn de trajecten ook voor het centrumgebied in Ten Boer en Woltersum opgestart.
- Per dorp is een gemeentelijk projectleider aangesteld.
- Door de wijziging in versterkingsaanpak zal in veel mindere mate sprake zijn van sloop/nieuwbouw. Uiteraard wordt in de dorpsvernieuwing rekening gehouden met de urgentie van de versterking.

Toekomstperspectief/Nationaal Programma Groningen

- De tien gemeenten in het aardbevingsgebied, de provincie Groningen en het kabinet hebben op vrijdag 5 oktober het startschot gegeven voor het Nationaal Programma en een startdocument ondertekend.
- Met dit programma werken regio en Rijk samen aan de economische versterking en de kwaliteit van de leefomgeving in het gebied. Ook krijgt Groningen een prominente rol op het gebied van energietransitie en duurzaamheid.
- Voor het Nationaal Programma is een investeringsbudget van 1,15 miljard euro beschikbaar.
- Kwartiermaker voor het Nationaal Programma Groningen is F. de Vries, voormalig burgemeester van de gemeente Ten Boer.
- Burgemeester den Oudsten is onderdeel van de stuurgroep. Ambtelijke ondersteuning vindt rechtstreeks plaats via B. Popken.

Governance

- Met het besluit om de gaswinning af te bouwen verandert ook de positie van de NAM.
- De NAM blijft aansprakelijk voor de kosten van versterking en schadeafhandeling maar de beoordeling en uitvoering worden in 2019 verder overgeheveld van privaat naar publiek.
- Dit betekent dat er een andere manier van aansturing komt en dat de huidige regiefunctie van de NCG komt te vervallen.
- Vooralsnog gaan we uit van de drie sporen: schade via TCMG en op termijn IM, versterking straks via IVO en uitvoering via UO en NPG (regie regio nog nader uit te werken).
- De regie over deze drie sporen liepen voorheen via de NCG. Via het Meerjarenprogramma aardbevingsbestendig en kansrijk Groningen werden de doelstellingen en activiteiten vastgelegd door de partijen (Rijk, 10 gemeenten en provincie).
- In het nieuwe jaar zullen afspraken gemaakt moeten worden waar de diverse onderdelen zoals erfgoed, scholenprogramma, bedrijvenloket en de diverse regelingen moeten worden belegd.
- Een aantal regelingen worden voor 100% door NAM gefinancierd en aangestuurd.